

ZPRÁVY ZE ZÁKLADNÍ ŠKOLY

PRVNÍ NÁVŠTĚVA PRVNÁČKŮ V KNIHOVNĚ

Naši prvňáčci poprvé navštívili místní knihovnu. V příjemném prostředí se seznámili s tím, jak knihovna funguje, jak se ke knížkám chovat a proč jsou knihy tak důležité. Paní knihovnice pro děti připravila hezké a srozumitelné povídky, ukázala jim spoustu zajímavých knížek a trpělivě odpovídala na jejich zvědavé otázky.

Velmi děkujeme paní knihovnici Petře Junkové za milé přijetí, ochotu a krásně připravený program. Už teď se těšíme na příští setkání, při kterém naše prvňáčky čeká slavnostní pasování na čtenáře.

Mgr. Lenka Pittnerová

AKTIVITY ŠKOLNÍ DRUŽINY V MĚSÍCI DUBNU

Duben byl v 1. oddělení školní družiny opravdu pestrý a plný zážitků. Hned na začátku měsíce nás na školní zahradě navštívila fenka se svým štěňátkem. Děti si setkání moc užily – hrály si s nimi, házely míčky a zkoušely s nimi i malé překážky. Bylo vidět, jak velkou radost jim to udělalo.

Velkým zpestřením byla také návštěva soukromého chovu králíků. Děti měly možnost vidět malá králíčata zblízka a některé si je mohly opatrně pochovat. Pro mnohé to byl krásný a trochu i dojemný zážitek. Zároveň jsme si povídali o tom, jak se o zvířata správně starat a proč je důležité chovat se k nim s respektem.

Nezapomenutelná byla i návštěva místních hasičů. Děti si mohly prohlédnout hasičské auto, zjistit, co všechno v něm hasiči vozí, a dozvědět se spoustu zajímavostí z jejich práce. Největší nadšení ale přišlo ve chvíli, kdy si mohly některé vybavení samy vyzkoušet. Duben jsme si tak užili opravdu naplno.

Miriam Chudjaková, vychovatelka 1. oddělení školní družiny

MATEMATICKÉ SOUTĚŽE

Během jarních měsíců se všichni žáci naší školy zúčastnili několika matematických soutěží. **Matematická Pangea** proběhla v online verzi. Na řešení 15 úloh měli žáci 45 minut. Výborných výsledků dosáhli žáci Štěpán Čepička ze 4. třídy a Martina Řehůrková z 8. třídy. Na postup do finálového kola v Praze to bohužel nestačilo. V **Matematickém klokanovi** byli nejúspěšnější tito: kategorie Cvrček – Vojtěch Olšer, Josef Dufek, Matyáš Ondřejka, kategorie Klokánek – Štěpán Čepička, Valerie Mauzerová, Lubomír Dufek, kategorie Benjamín - Karel Nečas, Viola Nečasová, Radka Gerišerová, kategorie Kadet – Martina Řehůrková, Petra Vlková, Lucie Bednářová.

Ve středu 1. dubna se vybraní žáci naší školy zúčastnili okresního kola **matematické olympiády** v Litomyšli, kde v silné konkurenci ostatních škol prokázali vynikající logické myšlení a skvělou přípravu. Obrovskou radost nám udělala Martina Řehůrková z 8. třídy, která ve své kategorii nenašla přemohitele a zaslouženě obsadila 1. místo. Skvělého výsledku dosáhl také náš mladší reprezentant Karel Nečas z 6. třídy. Vybojoval krásné 9. místo v celém okrese, což je úctyhodný výkon. Ještě uvidíme, zda se stane některý náš žák úspěšným řešitelem v korespondenčních matematických soutěžích **Matýsek a Mates**. Odměnou pro ně bude pozvání nejlepších řešitelů na Gymnázium do Poličky a na Vyšší odbornou pedagogickou školu do Litomyšle. Všem zúčastněným žákům děkujeme za jejich zodpovědný přístup při řešení matematických úloh.

Mgr. Petra Hájková

ZPRÁVY Z MYSLIVECKÉHO SPOLKU LOVĚNA RADIMĚŘ

TURISTICKÁ VYCHÁZKA 25. 4. 2026

Všechno začalo již před 5 lety. První turistickou vycházku jsme naplánovali jménem Mysliveckého spolku Lověna Radiměř v roce 2022 s trasou ze Serpentin, přes Vendolí, zpět do Radiměře a účast byla opravdu hojná. Není proto divu, že následovaly další společné vycházky a pokaždé jsme zavítali někam jinam.

Letos byla v plánu trasa Kukle – Vendolí - Radiměř v délce zhruba 16 km, což bylo zvládnutelné i pro méně trénované turisty a počasí nám přálo, a tak se nás ráno sešlo skoro 60. Do obce Kukle jsme se dopravili autobusem a pak už po Javornickém hřebenu pěkně po svých. Nejmladší účastník se občas poponesl v nosítkách, ale velkou část cesty absolvoval na odrážedle. Ti starší zvolili volnější tempo a kochali se probouzející se přírodou. Prošli jsme si z části i novou stezku Pod sluneční strání, kterou najdete za městem Svitavy. Zde nás to lákalo k pózování s krásnými dřevěnými sochami hub, brouků apod. Dorazili jsme do obce Vendolí a zadní cestou zamířili do Radiměře. Cesta vedla mezi vendolskými poli, kolem radiměřských Božích muk a náš cíl bylo fotbalové hřiště TJ Radiměř.

Na hřiště jsme dorazili bez úhony a čekalo tu na nás bohaté občerstvení. Někteří nasadili velmi svižné tempo a někteří brzy zamířili k domovu, takže jsme bohužel nestihli společnou fotografii na památku. Ale i tak jsme si celý den užili naplno - sluníčko, jarní příroda a přítomnost přátel a známých. Děkujeme, že jste šli s námi!

Eva a Martin Mauzerovi

Měsíc duben se u nás nesl ve znamení příprav na Velikonoce. Společně s kolegy z Technických služeb jsme náš městys oblékli do velikonočního kabátu a věříme, že jste si výzdobu užili stejně jako my. Velikonoční víkend byl u nás opravdu pestrý. Na Zelený čtvrtek nechybělo oblíbené zelené pivo, voňavé uzené ani sladké dobroty – mechový dort zmizel doslova během chvilky. Narozeninové oslavy se nesly v duchu smíchu, pohody a příjemné atmosféry.

Velmi milým zpestřením byla také cestovatelská přednáška o Africe od pana Odehnala. Bylo úžasné poslouchat a sledovat zážitky z jeho cest. Už teď se těšíme na další setkání v září, o jehož termínu vás budeme včas informovat. Máme za sebou také první svatbu této sezóny, což je pro nás vždy krásný začátek období plného radostných setkání.

Poutňový víkend je úspěšně za námi a my vám moc děkujeme, že jste dorazili a vytvořili skvělou atmosféru. Kolotoče, skákací hrady i prodejní stánky přilákaly malé i velké návštěvníky a cirkus byl milým zpestřením celého víkendu.

A jedeme dál!

Už ve čtvrtek **7. 5. 2026** se náš Společenský dům promění v CASINO Monte Carlo – pod vedením žáků 9. ročníku vás srdečně zveme na ples ZŠ Radiměř.

V neděli **10. 5. 2026** nás čeká koncert ke Dni matek – Karel Gott revival. Přijďte si užít nezapomenutelnou atmosféru. Každá maminka i babička si navíc odnese malý dárek. Vstupenky jsou stále v prodeji, nečekejte, brzy budou pryč.

Další program:

- **14. 5. 2026** – seminář ve spolupráci s MAS Svitavy na téma úspory energií. Přijďte načerpat užitečné rady, každá se hodí.
- **19. 5. 2026** – besídka žáků ZŠ a MŠ ke Dni matek.
- **24. 5. 2026** – slavnostní vítání nových občánků městyse Radiměř panem starostou.

Postupně se rozjíždí i sezóna v pivnici U Mlýna. Otevřeli jsme terásku a nově si u nás můžete pochutnat i na zmrzlině od Montyho. Od poloviny května rozšíříme provozní dobu i na všední dny:

- ÚT, ST, ČT: 16:00–19:00
- PÁ: 16:00–22:00
- SO: 15:00–22:00
- NE: 15:00–19:00

O všech akcích vás budeme pravidelně informovat prostřednictvím Facebooku a aplikace městyse. I v případě konání soukromých akcí, jako jsou svatby či oslavy, zůstává pivnice otevřená – její provoz není nijak omezen.

Těšíme se na vaši návštěvu a společně strávené chvíle!

Za celý tým Lenka Klofandová

Dubnové sluníčko prohrálo radiměřské stráně, a tím nastává práce pro naše čtvernohé kolegy, jinými slovy začíná pastevní sezóna. Není to žádné slavnostní zahájení, spíš se nenápadně děje změna práce. Znamená to jediné — více ohrad. Přesněji kilometry ohrad. Máme celkem čtyři stáda. Dvě stáda koní a dvě stáda ovcí a koz. Každé stádo je při pastvě odborníkem v jiné práci. Například jedno stádo koní je pěkně mlsné. Tyto koně si každé sousto pečlivě vybírají. Pasou se střídme a neschvátí se. Žerou do polosyta - každé sousto si patřičně vychutnávají, řekl bych gastro-elegáni. Druhé stádo koní jsou poníci. Říkáme jim popelnice. Sežerou prakticky všechno. A když se nehlídají, hrozí, že se nepěkně přežerou. To vede k tomu, že se schvátí, a to by bylo velmi zlé. Ohrady se tedy musí rozvrhnout každému stádu dle apetitu. Při tom všem je také nutné stále respektovat a chránit luční porosty. Ostatně - krajina je tím důvodem, proč to děláme. Takto fungující vyladěný celek se nazývá hospodářská krajina, a ta jako taková je závislá na úmorné lidské práci. S nástupem výkonné techniky se původní krajina mění, a tím také skladba bylin i hmyzu. Mizí ekologicky citlivé druhy rostlin i živočichů. Naším cílem je hájit poslední střípky původní druhově pestré mozaiky. Nabízí se otázka proč koně, ovce a kozy? Říkáme, že každý čte louku jinak. Když se zvířata pasou s čumáky u země, vypadají, jako by četla poutavé příběhy krajiny zapsané staletími ve formě skladby bylin. Každý má rád jiné pasáže, a tím se na loukách drží pestrost bylin - to sekačka za traktorem neumí. Sekačka poseče vše v jeden moment a mnohé byliny se nestihnou vysemenit, také citlivé druhy hmyzu nestihnou své vývojové cykly. Pastva tedy zajišťuje pestrost, a kde je pestrost, tam se vrací to důležité: mateřídouška, orchideje, hořečky a drobné byliny, které by jinak zmizely. A s bylinami přichází i další vzácní obyvatelé. Třeba modrásek černoskvřinný (*Phengaris arion*). Malý motýl s velkým nárokem na prostředí. Nároky modráska byly popsány v minulém vydání zpravodaje. Pastva má tedy nenahraditelný doplňující význam k sečení. Pro chráněné rostliny, pro biodiverzitu jako celek. Udržet vše jako fungující celek je náročný úkol, Ondra každý den ve volném čase kontroluje pastviny. Dráty, kůly, napětí. Zejména útěkáři jej umí potrápít, mladá zvířata, která ještě nepochopila, že za ohradou nebývá vždycky lepší tráva. Vždy si to útěkáři musí ověřit. To se pak takový typický ochránář pěkně naběhá. Nahoru a dolů. Kilometry naskakují samy. K tomu hektolitry vody, nošené tam, kde žádný kohoutek není a nikdy nebude. Člověk přestává uvažovat ve stylu "tam se mi nechce". Tělo si zvykne a hlava taky. Přehánění stád z ohrady do ohrady je samostatná disciplína. Sportovní výkon vyšší třídy. Každé stádo se vždycky rozdělí na dvě části. Na rozumnou část populace a na ten "osobitý" zbytek. Pracovně jim říkáme: oddíl rapličáků. Jsou to profíci. Vědí přesně, kudy se nemá jít, a tam jdou. Neexistuje správné místo, kam se má člověk postavit. Rapličáci vědí, kdy se tvářit, že neslyší. Přesně vědí, kdy se rozběhnout opačným směrem. To vše se děje v ohradě, kde je horní část o 26 výškových metrů nad spodní částí, a zásadně to nikdy není o jednom výstupu kopce. Běžně takto běháme 10x, takže to už máme slušný horský výkon. Ale rapličáky to královsky baví, když nás vidí, jak zlomeni v pase lapáme po dechu. Večer, když se ochránář zastaví - ne - spíše padne na ústa! Podívá se na louky, na zvířata v nových ohradách. Je to radost, jak všechno funguje,

i když to tak někdy nevypadá. Na nové pastvině je čerstvá tráva lepší a zvířata okamžitě zapomenou, že ještě před chvílí protestovala. My stojíme zpoceni ve stráni a koukáme na ně. Zvířata spokojeně “čtou” louku. Kozy rády hledají mladé keře, ovečky jsou okusovači chutných bylin (pampelišky, jitrocele, jetel) a koně jsou na tuhou práci (lipnice, kostřavy, jílek). Je to vyladěná práce, radost pohledět.

Po Lad'ově groteskním vyprávění navážu pojednáním o orchidejích, které výše zmínil. Ano, i u nás rostou orchideje. Nepředstavujte si však ty tropické, které můžete koupit v supermarketu. Naše druhy mají květy obvykle menší, zato ve větším počtu. Avšak opět ze široka. Orchideje neboli čeled' vstavačovité (*Orchideaceae*) je jednou z nejbohatších čeledí rostlin. Je známo zhruba 17 000 druhů a dokázaly osídlit téměř celý svět kromě Antarktidy. Mimochodem, v tom je předčili jen lipnicovité neboli trávy a hvězdicovité, které dobyly i pobřeží tohoto mrazivého kontinentu, byť pouhými dvěma druhy. Ale zpět. Orchideje obývají nejvíce tropické oblasti, kde vytvářejí bohatá společenstva v korunách stromů. Tyto rostliny je možné s trochou péče pěstovat doma. Směrem do chladnějších oblastí ubývá i druhů, a ty rostou především na zemi. Některé jí

prorůstají oddenky, jiné vyvinuly zásobní orgán, kterým přečkávají zimu a sucho, tedy hlízy. Právě hlízy jim daly jejich jméno, jelikož v antickém světě se věřilo, že hlízy, které často bývají po dvou a nápadně připomínají varlata (např. u vstavače mužského), mají blahodárný vliv na mužskou potenci. A varle je řecky orchis. Dnes naštěstí máme účinnější prostředky na řešení pánských problémů než vstavač a víru v neexistující účinky.

Tyto rostliny jsou často pestře kvetoucí a krásné, jako třeba prstnatec májový nebo onen vstavač mužský, oba druhy v tomto měsíci ozdobí některá radiměřská zákoutí. Naproti tomu bradáčku vejčitého či kruštíku širolistého si necvičené oko ani nevšimne, jejich květy jsou nenápadně zelené. Většina druhů v ČR (cca 60) je velmi vzácná a chráněná. Ale proč tomu tak je, když jsou celosvětově úspěšné a druhově bohaté? Toto tajemství se nám odhalí, právě když jejich květy splní svou funkci a dají vzniknout semeníkům. Jsou to tobolky plné semen, která jsou však opravdu specifická. Jsou velmi drobná, a když říkám velmi drobná, tak myslím opravdu VELMI. Můžeme si je prohlédnout nejlépe pod mikroskopem, kde bychom viděli malý zelený bonbónek složený z malého počtu buněk, který je zabalen do protáhlého tenkého průhledného obalu. Zkrátka Bon Pary o velikosti prachu (obvykle 0,1–0,2 mm). Tato drobná semena nemají v podstatě žádné zásobní látky, které by jim pomohly vzklíčit, zakořenit a začít se vyživovat. Jak tedy vůbec dokážou vyrůst? No, je to situace na houby, doslova. Semena se musejí dostat poměrně hluboko do půdy, kde je pestré prostředí půdního života a čekají zde rozsáhlé sítě houbových vláken. Když má semeno štěstí, dostane se na to správné místo a potká ten pravý druh houby, ta jej obrostne vlákný svého podhoubí a začne vyživovat. Zelená kulička se pomalu zvětšuje a po několika letech si zformuje první kořeny a list, tehdy může začít vyrábět vlastní cukry ze slunka. Každým rokem vyrůstá více a stále větších listů, a tím rostlina rychleji sílí, až dosáhne dospělosti a prvního kvetení. Tehdy může oplácet dlouholetou péči adoptivní houbě. S tou je obvykle ve spojení celý život, kdy houby těží v půdě obrovským systémem podhoubí dostatek vody s minerály a rostlina z nich vyrábí organické látky, které z části poskytuje houbě. Tomuto soužití se odborně říká mykorhizní symbióza. Díky tomuto způsobu výživy je velmi obtížné „pozemní“ orchideje pěstovat a u řady druhů to není možné vůbec. Je tedy důležité chránit jejich populace, protože většinou není možné v případě hrozícího vymření druhu zřídit záchranný program a napěstovat rostliny v kultuře.

Proč je ale tak složitá životní strategie výhodná? Drobná semena mají dvě zásadní výhody. Za prvé je možná jejich obrovská produkce, kdy každá rostlina dovede vyplodit i desítky tisíc semen ročně. A za druhé jsou lehká a mohou se velmi snadno šířit pomocí větru. Tímto způsobem hledají vzácné a stále vzácnější vhodné podmínky i na velké vzdálenosti, byť za cenu obrovských ztrát a mizivé šance na přežití jednotlivých semen. Závěrem připomínám všem, koho tématika orchidejí zaujala, že nás v pátek 8. 5. čeká biologická vycházka spojená s výstavou svitavského muzea o motýlech Svitavska. Ta začíná v 14:00 u dopravní značky Radiměř na horním konci (č. p. 326) a jistě během ní uvidíme i jarní druhy těchto zvláštních rostlin.

Ladislav, Ondra a Roman, ochranáři ČSOP Arion

(22. 12. 1936 Moravská Radiměř - 9. 4. 2026 Mnichov)

Dne 9. dubna 2026 nás navždy opustil Dipl. Ing. Oswald Haberhauer. Narodil se 22. prosince 1936 v domě č. p. 51 v Moravské Radiměři, známém pod vesnickým názvem „*Mlynářský kovář*“ (dnes dům Františka a Hany Peňázových, Radiměř 100).

Ačkoliv byl ve svých deseti letech spolu se svými rodiči v rámci nuceného odsunu z rodné obce vystěhován, pouto k Radiměři nikdy neztratil. Naopak – po celý svůj život zůstával s rodnou vsí v úzkém a srdečném spojení. Svůj vztah k místu narození vtiskl i do odborného a badatelského díla, jež vyústilo mimo jiné v knihu „Radiměřské vodní mlýny“, která zůstává trvalým svědectvím jeho hlubokého zájmu o historii kraje.

Pan Oswald Haberhauer byl po mnoho let štedrým podporovatelem obce a zejména místní farnosti. Radiměř pravidelně a opakovaně navštěvoval, udržoval zde přátelské a lidsky silné vazby a byl váženým a srdečně přijímaným hostem. S velkým očekáváním se těšil na červencové oslavy 250. výročí vysvěcení našeho kostela, jejichž významu přikládal mimořádnou důležitost. Již v loňském roce osobně inicioval, připravil a finančně zajistil návrh programu slavnostní mše, která se uskuteční 26. července 2026. Podle předběžných informací se slavnosti zúčastní olomoucký arcibiskup spolu s dalšími duchovními a hudební doprovod zajistí brněnský hudební soubor pod vedením pana Čermáka.

Přáním pana Haberhauera bylo, aby i tyto slavnosti přispěly k vzájemnému porozumění a smíření mezi Čechy a Němci, kteří se k této příležitosti sjedou v hojném počtu – myšlenka, jež zůstává jeho hlubokým a nadčasovým poselstvím.

Poslední rozloučení s panem Oswaldem Haberhauerem se konalo 17. dubna 2026 v kostele sv. Petra a Pavla v Gerlingenu u Stuttgartu. Smuteční obřad byl celebrován společně německým duchovním a našim panem farářem Pavlem Michutem, který na závěr velmi dojemně zavzpomínal na dlouholetou spolupráci a přátelství se zesnulým. Poté byl pan Haberhauer uložen do rodinné hrobky.

Čest jeho památce.

Karel Mauer

Také v Radiměři se připojíme se svým piknikem v trávě na podporu pěstitelů v zemích Asie, Afriky a Latinské Ameriky.

Je to jednoduché. Vezměte s sebou deku, košík s výrobkem označeným „fairtrade“, nebo zabalte domácí moučník, chléb, sýr, marmeládu, med, pomazánku, zkrátka cokoli, co jste vyrobili sami doma a co jste ochotni nabídnout sousedům na vedlejší dece.

K dispozici bude také posezení na zahradních lavičkách a nesmí chybět ani kávovar, kde si uvaříme dobrou fairtradovou kávu. Nezapomeňte proto ani svůj oblíbený hrneček.

Těšíme se na společné setkání na zahradě vedle úřadu Městyse Radiměř 9. května 2026 od 9:00 do 11:30 hodin.

Organizátorky Pavlína Hnátová, Eva Mauzerová

DEN MATEK POZVÁNKA

19. KVĚTNA, 2026

15:00

SÁL MĚSTYSE RADIMĚŘ

